

Der klages over den store Luksus. Vi maa da spørge: hvem har skabt, hvem har iscenesat dette Luksusforbrug? Ja, Svaret er jo saa lige til: det er selvfølgelig dem, som har tjent under Krigen. Vi ved alle, at hvad der kommer let, gaar let, og det er da øjensynligt, at de, som har tabt ved Krigens Forskydninger, kan ikke udfolde Luksus. Hvad er det, der har svækket Arbejdsmodet og Ansvarsfølelsen, hvis den er svækket saa meget, som der bliver sagt? Det er naturligvis Spekulationen og Udbytningen, det er den Omstændighed, at under Krigen har det ærlige Arbejde været bragt i Miskredit, det har givet for lidt, der er ingen, der under Krigen saa lidt som før er blevet rige eller blot velhavende ved sit eget Arbejde; kun Udnyttelsen af andres Arbejde og Spekulationen i de forskellige Konjunkturer skabte Rigdom. Vil man fremme Arbejdsmodet og Ansvarsfølelsen, skal man gøre Arbejdet fordelagtigt, saa kommer Arbejdsmodet nok.

Det er ikke rigtigt, naar det siges, at der er blevet reguleret for meget under Krigen, tværtimod, der er reguleret for lidt. Ved tilstrækkelig Rationering, ved en gennemført Prisregulering og ved Maksimalpriser kunde man have holdt Priserne paa de hjemlige Produkter nede, saaledes at den væsentligste Del af Dyrtiden var undgaaet, og ved passende Eksportafgifter kunde man have skabt Kapital, som kunde være anvendt til at nedsætte Priserne paa de Varer, man nødvendigvis maatte købe i Udlandet, og derved kunde man have afbødet den værste Del af Dyrtiden. Det er, hvad Socialdemokraterne har krævet, og vi har ikke i dette Krav lagt noget Ønske eller Krav om, at vi vilde gaa Produktionen for nær. Vi har altid hævdet, at Produktionen skal være lønnende, derfor har vi sagt: De forskellige Erhverv skal under Krigen have Lejlighed og Anledning til at tjene fuldt saa meget, alle Forhold tagne i Betragtning, som før Krigen, men Krigsfortjenesten skal de ikke have, den maa gaa i Samfundets Kasse, thi det er Samfundet, som maa afbøde Krigens Ulykker. Dyrtiden med dens ubehagelige og samfundstruende Følger kunde væsentlig være undgaaet, hvis man havde fulgt vort Ønske, derfor vil jeg hævde, at hvis vi skal ud af det Uføre, som vi alle er enige om, at Samfundet staar i nu, maa vi vende tilbage til de Metoder, men i en kraftigere Skikkelse. Det er ikke rigtigt, naar vore Modstandere mener, at vi er Modstandere af det private Initiativ og af det private Erhverv. Det er vi ikke,

men vi er Modstandere af Misbrugene. Naar det private Initiativ og det private Erhverv misbruger sin Stilling under Forhold, hvor der ingen Konkurrence er, forlanger vi, at Samfundet skal gribe ind med sin stærke Haand for at beskytte de almindelige Samfundsinteresser. Under Krigen har Konkurrencen praktisk talt været afskaffet, og før Krigen var den for øvrigt paa mange Omraader paa Veje til at blive det gennem Trustar, Ringdannelser, Prisaftaler o. s. v.

Den økonomiske Forskydning, der saaledes er sket under Krigen, er slem og ubehagelig, men den er maaske endda ikke det værste for vort Land, det værste er de Følger, den har medført, og navnlig denne, at Ungdommen er blevet spærret ude fra Jorden. Oprettelsen af nye Brug, af selvstændige, mindre Landbrug, som vi alle ønsker, har under Krigen næsten været standset, Udviklingen er i Praksis nærmest gaaet den modsatte Vej. De høje Priser paa Landbrugsprodukter, der er efterfulgt af Forhøjelse af Priserne paa Jord, Bessætning, Redskaber o. s. v., har gjort Jordspørgsmaalet næsten uløseligt, forsaavidt som man ved Jordspørgsmaalets Løsning tænker paa Oprettelsen af mange selvstændige Brug. Det vil næsten overstige Samfundets Kræfter nu at skaffe de Midler, som er nødvendige til denne Ordning, derfor er enhver Forøgelse af Dyrtiden en Ulykke, det gør Jordspørgsmaalets Løsning saa uhyre vanskeligt, og det gør det saa uhyre risikabelt for de unge Mennesker at indlade sig med saadanne Smaabrug.

Dyrtiden har heller ikke gavnet vor Industri, saa langt fra! Og vor Industri maa vi ogsaa tage Hensyn til, naar Forholdet for Tiden er det, at henimod en Trediedel af Befolkningen direkte eller indirekte lever af Industrien. Det er blevet fremhævet af Arbejdsgiverforeningens Formand, og det er, hvis jeg ikke tager meget fejl, ogsaa i Gaar blevet fremhævet her i Salen, bl. a. af det ærede Medlem Hr. Drachmann, at Industriens Stilling er overordentlig vanskelig. Nu skal jeg dertil sige, at undertiden klages der jo mere, end der er Grund til, vi forlanger i hvert Fald at faa disse Klager noget nærmere belyst, før vi uden videre godkender dem. Industrien har for en stor Del under Krigen paa en højst uheldig Maade udnyttet sin økonomiske Magt til egen Fordel og paa Forbrugernes Bekostning. Naar man ser saadanne Udbytter, som der f. Eks. er blevet proklameret i Aalborg: 80 pCt. for et Aar og en større Tantieme til to Di-